

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 11Svp/20/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200300
Dátum vydania rozhodnutia: 25. januára 2023
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200300.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Zdenka Reisenauerová, JUDr. Jana Hatalová, PhD., ako členky senátu, JUDr. Pavol Nad' ako člen senátu a JUDr. Zuzana Šabová, PhD., ako členka senátu vo veci žalobkyne: koalícia politických strán HLAS - sociálna demokracia, IČO: 53 258 070, Lazaretská 2400/15, Bratislava - Staré Mesto, a SMER - sociálna demokracia, IČO: 31 801 242, Súmravná 3263/25, Bratislava - Ružinov, zastúpenej: Hriadel & Heger, Advokátska kancelária s.r.o., IČO: 51 643 359, Palisády 33, Bratislava - Staré Mesto, proti žalovanému: Ján Kendereš, Q.. X. A. XXXX, S., o preskúmanie ústavnosti a zákonnosti volieb starostu obce Lúčky 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

I. Žaloba sa zamieta.

II. Žalovanému sa priznáva voči žalobkyňi nárok na náhradu 100 % trov konania.

III. Svedkyňi J.. P. H. a svedkovi Z. S. sa priznáva voči žalobkyňi nárok na svedočné.

O d ô v o d n e n i e

I.

Žaloba a vyjadrenia

1. Žalobkyňa sa žalobou došlou 10. novembra 2022 (po jej čiastočnom právoplatnom odmietnutí uznesením č. k. 11 Svp 20/2022-59) domáha, aby boli vyhlásené za neplatné voľby starostu obce Lúčky konané 29. októbra 2022. V žalobe predniesla, že ako koalícia politických strán podala pre tieto voľby platnú kandidátnu listinu. Žalovaný bol v týchto voľbách zvolený za starostu. Žalobkyňa tvrdila, že už kandidátne listiny (okrem kandidátnej listiny žalobkyne) pre tieto voľby boli podané v

rozpore s § 176 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov. Podľa nej totiž boli tieto kandidátne listiny doručené bez oznámenia splnomocnenca, len s jedným oznámením pripojeným spoločne k dvom kandidátnym listinám (pre voľby starostu aj poslancov obecného zastupiteľstva) alebo len s podpisom okresného predsedu príslušnej politickej strany. Zapisovateľka miestnej volebnej komisie napriek tomu kandidátne listiny prijala. Rovnako (bez preskúmania) prebehla aj registrácia kandidátnych listín. Ďalej žalobkyňa namietala, že pred sčítaním hlasov pre voľby do orgánov samosprávy obce zostali vo volebnej miestnosti len predsedníčka a zapisovateľka volebnej komisie. Zapisovateľka za ten čas sama otvorila volebnú schránku, prenosnú schránku a sama zapečatila aj nepoužité hlasovacie lístky. Následne sa aktívne zúčastňovala na sčítaní hlasov, počas ktorého podľa tvrdenia žalobkyne sa časť hlasovacích lístkov odovzdaných pre kandidáta žalobkyne na starostu obce presunula na kopy pre žalovaného, ktorému bola aj započítaná. Ani o neplatnosti viacerých hlasovacích lístkov nerozhodovala volebná komisia spoločne, ale každý člen posúdil samostatne hlasovacie lístky, ktoré spočítaval. Na preukázanie svojich tvrdení žalobkyňa navrhla vykonať dokazovanie vyžiadanim volebnej dokumentácie a prepočítaním hlasovacích lístkov.

2. Žaloba bola žalovanému doručená do vlastných rúk 16. decembra 2022, no nevyjadril sa k nej.

II.

Skutkový stav a hodnotenie dôkazov

3. Správny súd vo veci podľa § 312h ods. 4 a 6 SSP v znení účinnom od 18. novembra 2022 (porov. § 493d SSP) mimo pojednávania 16. januára 2023 vykonal dokazovanie kontrolou správnosti volebnej dokumentácie (nepoužitých hlasovacích lístkov, neplatných hlasovacích lístkov a platných hlasovacích lístkov pre jednotlivých kandidátov - zápisnica č. 1. 59), ako aj výsluchom svedkov: J. P. H. (M. Č. S. XX), R. J. U. R. (M. Č. S. XX), P. U. (M. Č. S. XX), J. J. (M. Č. S. XX), Z. S. (M. Č. S. XX), E. F. (M. Č. S. XX), S. U. (M. Č. S. XX), S. T. (M. Č. S. XX), Z. D. D. (M. Č. S. XX), G. T. R. (M. Č. S. XX). Žalobkyňa bola o dokazovaní upovedomená 13. decembra 2022, no nedostavila sa, ani neospravedlnila svoju neprítomnosť, žalovaný sa najskôr dostavil, no potom súhlasil s tým, aby sa zvyšná časť dokazovania vykonala bez jeho prítomnosti. Okrem týchto dôkazov správny súd vykonal dokazovanie oboznámením sa (§ 124 ods. 3 SSP) s obsahom rýchloviazačov „Kandidátne listiny voľby komunálne 29.10.2022“ a „VOĽBY DO ORGÁNOV SAMOSPRÁVY OBCÍ 29.10.2022“, ktoré na výzvu predložila Obec Lúčky a ktoré boli pripojené k spisu. Z vykonaných dôkazov v spojení so skutočnosťami všeobecne známymi alebo známymi súdu z úradnej činnosti (§ 122 SSP) správny súd zistil tento skutkový stav:

4. Po vyhlásení volieb do orgánov samosprávy obcí (rozhodnutie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky č. 209/2022 Z. z.) Obecné zastupiteľstvo obce Lúčky (okr. Michalovce) uznesením z 12. júla 2022 rozhodlo, že bude mať 7 poslancov, ktorí sa budú voliť v jednom volebnom obvode; zároveň bol v obci zriadený jeden volebný okrsk. Rozhodnutím z 15. júla 2022 starosta obce Lúčky vymenoval svedkyňu P. U. za zapisovateľku volebnej komisie. Zapisovateľke boli postupne predložené tieto kandidátne listiny pre voľby starostu obce:

a) Dňa 18. augusta 2022 kandidátna listina politickej strany Národná koalícia/Nezávislí kandidáti, podpísaná J. R. J., okresným predsedom, a opatrená pečiatkou tejto politickej strany. Na kandidátnej listine bola uvedená kandidátka na starostu obce - G. X.. Spoločne s touto kandidátnou listinou táto politická strana predložila aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva. K obojm kandidátnym listinám spoločne bolo pripojené splnomocnenie pre okresného predsedu na podpisovanie kandidátnych listín, oznámenie o delegovaní člena do miestnej volebnej komisie a oznámenie o určení splnomocnenca vo volebných veciach (R. X.).

b) Dňa 19. augusta 2022 kandidátna listina politického hnutia Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽANO), NOVA, Kresťanská únia (KÚ), ZMENA ZDOLA, podpísaná J. J., okresným koordinátorom, a opatrená pečiatkou tohto politického hnutia. Na kandidátnej listine bola uvedená kandidátka na starostu obce - J. D. T.. Spoločne s touto kandidátnou listinou toto politické hnutie predložilo aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva. K obojm kandidátnym listinám spoločne bolo pripojené oznámenie o delegovaní člena do miestnej volebnej komisie a oznámenie o určení splnomocnenca vo volebných veciach (J. J.).

c) Dňa 25. augusta 2022 kandidátna listina Kresťanskodemokratického hnutia, podpísaná J. J. R., predsedom Okresného centra KDĽ Michalovce, a opatrená pečiatkou tohto centra. Na kandidátnej listine bol uvedený kandidát na starostu obce - J. Z. Z.. Spoločne s touto kandidátnou listinou toto

politické hnutie predložilo aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva. K obom kandidátnym listinám spoločne bolo pripojené oznámenie o delegovaní členky do miestnej volebnej komisie (svedkyne F.) a oznámenie o určení splnomocnenca vo volebných veciach (P.S. Z.).

d) Dňa 26. augusta 2022 kandidátna listina žalobkyne, podpísaná H. W. Y., okresnou predsedníčkou, za HLAS - sociálnu demokraciu a Z. R. T., okresným predsedom, za SMER - sociálnu demokraciu, a opatrená odtlačkami pečiatok oboch strán. Na kandidátnej listine bol uvedený kandidát na starostu obce - svedok D.. Spoločne s touto kandidátnou listinou žalobkyňa predložila aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva. K obom kandidátnym listinám spoločne boli pripojené dve oznámenia o delegovaní členiek miestnej volebnej komisie (osobitne svedkyne J. H. za SMER - sociálnu demokraciu a osobitne svedkyne R. U. za HLAS - sociálnu demokraciu), dve splnomocnenia pre okresných predsedov oboch politických strán na podpisovanie kandidátnych listín a dve oznámenia (osobitne za každú z politických strán) o určení toho istého splnomocnenca vo volebných veciach (M. D.).

e) Dňa 26. augusta 2022 kandidátna listina politického hnutia SME RODINA, podpísaná J., predsedom strany, a opatrená jeho pečiatkou. Na kandidátnej listine bol uvedený kandidát na starostu obce - J. U.. Spoločne s touto kandidátnou listinou táto politická strana predložila aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva. K obom kandidátnym listinám spoločne bolo pripojené oznámenie o určení splnomocnenca vo volebných veciach (U. N. Ž.).

f) Dňa 26. augusta 2022 kandidátna listina nezávislého kandidáta - žalovaného, podpísaná ním samým, ku ktorej bola pripojená petícia s podpismi približne 120 voličov.

g) Dňa 27. augusta 2022 kandidátna listina politického hnutia socialisti.sk, podpísaná J. G. U., R., predsedom hnutia, a opatrená jeho pečiatkou. Na kandidátnej listine bola uvedená kandidátka na starostu obce - Y. F. a bolo k nej pripojené oznámenie o určení splnomocnenca vo volebných veciach (T. H.). Okrem toho toto politické hnutie predložila aj kandidátnu listinu pre voľby do obecného zastupiteľstva, ku ktorej pripojilo samostatné oznámenie o určení tej istej splnomocnenkyne vo volebných veciach.

h) Dňa 30. augusta 2022 kandidátna listina nezávislého kandidáta - U. A. J., podpísaná ním samým, ku ktorej bola pripojená petícia s podpismi približne 103 voličov.

5. Svedkyňa P. U. ako zapisovateľka listom z 31. augusta 2022 predložila všetky kandidátne listiny miestnej volebnej komisii, ktorá 2. septembra 2022 rozhodla o ich zaregistrovaní. Na základe toho boli vyhotovené hlasovacie lístky pre voľby starostu obce Lúčky, na ktorom boli kandidáti uvedení v poradí: 1. J. U., 2. Z. D. D., 3. Y. F., 4. J. Z. Z., 5. G. X., 6. H. X. (žalovaný), 7. U. A. J., 8. J. D. T.. Dňa 11. októbra 2022 Miestnej volebnej komisii v Lúčkach došlo oznámenie o vzdaní sa kandidatúry na starostu obce od J. Z. Z. a 24. októbra 2022 podobné oznámenie od Y. F.; údaje o nich však zostali na hlasovacích lístkoch. Nepodarilo sa však ustáliť, koľko bolo celkovo vytlačených hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce.

6. V deň volieb 29. októbra 2022 miesta volebná komisia, ktorej členmi boli okrem už uvedených osôb medziiným tiež svedkovia R. U. (určený politickou stranou Národná koalícia/Nezávislí kandidáti), S. U. (určený politickou stranou Šanca) a T. R. (určená politickou stranou Dobrá voľba a Umiernení). Po uplynutí určeného konca hlasovania (20:00 hod) sa vo volebnej miestnosti nachádzali aj svedkovia Z. D. D. G. S. T., ktorí sledovali prácu členov volebnej komisie. Po skončení zisťovania výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov členovia volebnej komisie čakali na pokyn obvodnej volebnej komisie. Počas toho časť členov komisie, ako aj svedok T. vyšli pred volebnú miestnosť na fajčiarsku prestávku, ktorá však trvala veľmi krátko (niekoľko málo minút). Časť členov volebnej komisie (minimálne štyria) a zapisovateľka počas nej zostali vo volebnej miestnosti. Po návrate všetkých členov sa odpečatili a na spojené stoly v strede miestnosti vyprázdнили volebné schránky, členovia komisie a zapisovateľka spočítali odovzdané obálky a porovnali ich s počtom vydaných obálok. Potom vybrali hlasovacie lístky z obálok, roztriedili ich na hlasovacie lístky pre voľby starostu obce a pre voľby do obecného zastupiteľstva. Nato roztriedili hlasovacie lístky pre voľby starostu obce podľa toho, ktorý kandidát na nich bol vyznačený; neplatné hlasovacie lístky sa odkladali na osobitné miesto potom, čo boli predložené členom volebnej komisie na nahliadnutie. Napokon členovia volebnej komisie a zapisovateľka spočítavali platné hlasovacie lístky pre jednotlivých kandidátov.

7. Spomedzi odovzdaných hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce bolo (len) poradové číslo 1 zakrúžkované na 24 lístkoch, poradové číslo 2 zakrúžkované na 8 lístkoch, poradové číslo 5 na 18

lístkoch, poradové číslo 6 na 135 lístkoch, poradové číslo 7 na 53 lístkoch a poradové číslo 8 na 49 lístkoch. Ďalších 10 hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce boli odložené ako neplatné; spomedzi nich na štyroch nebolo označené vôbec nič, na dvoch boli zakrúžkované vždy po dve poradové čísla, na jednom boli (len) podčiarknuté údaje pri kandidátke s por. č. 8, na dvoch bolo zakrúžkované poradové číslo 6 a zároveň boli podčiarknuté údaje kandidáta tohto čísla a na jednom bolo zakrúžkované poradové číslo 8 spolu s menom a priezviskom kandidátky tohto čísla. Nepoužitých zostalo celkovo 122 hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce. Nebolo dokázané, že by počas procesu zisťovania výsledku hlasovania vo volebnom okrsku došlo k výmene časti hlasovacích lístkov pre voľby starostu obce, ktoré boli vybraté z obálok z volebných schránok, za iné hlasovacie lístky.

8. Na základe takto zistených údajov bola o 22:10 hod. vyhotovená zápisnica okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku č. 1 v obci Lúčky. Podľa nej bolo v zozname voličov zapísaných 455 voličov, z nich sa na hlasovaní zúčastnilo 297, ktorí odovzdali 297 obálok. Pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 287 platných hlasovacích lístkov, z ktorých kandidát s por. č. 1 získal 24 platných hlasov, kandidát č. 2 získal 8 platných hlasov, kandidáti č. 3 a 4 nezískali žiaden platný hlas, kandidátka č. 5 získala 18 platných hlasov, kandidát č. 6 získal 135 platných hlasov, kandidát č. 7 získal 53 platných hlasov a kandidátka č. 8 získala 49 platných hlasov. Zápisnicu vlastnoručne podpísali všetci členovia volebnej komisie, medzi nimi aj Y. H., U., R., U., F., S., J. G. R.. Po podpísaní zápisnice bola o 22:24 hod. vyhotovená zápisnica Miestnej volebnej komisie v Lúčkach o výsledku volieb v obci Lúčky, v ktorej boli uvedené tie isté počty platných hlasov a za zvoleného kandidáta bol označený žalovaný. Aj túto zápisnicu vlastnoručne podpísali všetci členovia volebnej komisie. Potom boli volebné dokumenty (použité obálky, nepoužité aj použité hlasovacie lístky, vložené do plastových obalov) voľne vložené do prenosnej volebnej schránky bez akéhokoľvek zapečatenia a boli uložené na obecnom úrade obce Lúčky.

9. Takto zistený skutkový stav bezrozporne vyplýva z vykonaných dôkazov hodnotených vo vzájomnej súvislosti (§ 129 ods. 1 SSP). Skutkové zistenia v odseku 4 a 5 sú v zásade reprodukciou listinných dôkazov založených v dvoch rýchloviazačoch, proti pravosti alebo pravdivosti ktorých žiaden z účastníkov nevzniesol námietky a ktoré sčasti (obsah podpísaných zápisníc) potvrdili aj svedkovia - členovia komisie. Pokiaľ ide o skutkové zistenie v odseku 6, správny súd po starostlivom zvážení považuje za pravdivé výpovede svedkov H., P., U., J., S., F., U., T. G. R., ktorých obsah sa v podstatných častiach zhodoval. Navyše správny súd nezistil žiaden dôvod, kvôli ktorým by ich výpovede nemali byť považované za vierohodné. Ako zdôraznilo aj viacero z nich, neexistuje žiaden zjavný dôvod, ktorý by všetkých týchto svedkov motivoval k tomu, aby sa pri zisťovaní výsledkov hlasovania snažili poškodiť práve kandidáta - svedka D. a zvýhodniť žalovaného. Na dôveryhodnosti ich výpovediam pridáva aj okolnosť, že sami určité pochybenia priznali; pokiaľ by skutočne mali záujem neoprávnenou manipuláciou zvýhodniť žalovaného, ťažko možno predpokladať, že by sa dopustili takých zjavných chýb ako napr. účasť zapisovateľky alebo nezapečatenie volebnej dokumentácie (pozri ďalej). Aj keby však motív zvýhodniť žalovaného boli mali členovia volebnej komisie, ich výpovede rovnako potvrdzuje výpoveď svedka T., ktorého manželka bola takisto neúspešná kandidátka a ktorého záujem na zvýhodnení žalovaného tak nie je vôbec zrejмый. Naopak, jeho záujmom mohlo byť dosvedčiť dôvody neplatnosti volieb, aby jeho manželka mohla znova kandidovať, no napriek tomu tento svedok nepotvrdil žiadne zo skutočností, ktoré uvádzal svedok D.. Od všetkých uvedených výpovedí sa zásadne odlišovala len výpoveď svedka D., ktorému správny súd práve preto neuveril a ktorá napokon sám počas nej svoje tvrdenia relativizoval. Výpoveď svedkyne R., U. sa v určitých častiach takisto nezhodovala s výpoveďami zvyšných svedkov, no tieto rozdiely neboli natoľko podstatné (napr. v otázke, či medzi zistením výsledkov vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov a zisťovaním výsledkov vo voľbách do orgánov samosprávy obcí bola prestávka), a naopak, vo viacerých podstatných okolnostiach sa s nimi zhodovala, a tak vo výsledku tiež potvrdzovala ich správnosť.

10. Skutkové zistenia v odseku 7 vyplývajú z kontroly volebnej dokumentácie (hlasovacích lístkov), ktorú správny súd považuje za úplnú a správnu napriek tomu, že nebola zapečatená tak, ako to vyžaduje pokyn na úschovu hlasovacích lístkov a iných volebných dokumentov z volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2022 (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 20. októbra 2022, č. SVS-OVR1-2022/041255). Zapečatenie volebnej dokumentácie ako celku totiž od účinnosti zákona č. 180/2014 Z. z. nie je jej zákonnou náležitosťou (porov. § 39 cit. zák.). Zároveň je v prerokúvanej veci podstatné, že kontrola vykonaná správnym súdom preukázala rovnaké výsledky aké sú uvedené v

zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku. Táto zápisnica bola podpísaná všetkými členmi okrskovej volebnej komisie (vrátane svedkov) priamo po skončení zisťovania výsledkov hlasovania a v takejto podobe bola aj použitá pre zistenie výsledkov volieb v obci a predložená obvodnej volebnej komisii. Tým je preukázané, že po odložení volebnej dokumentácie (hoci bez zapečatenia) sa s ňou nemanipulovalo, pretože by sa výsledky zistené jej kontrolou odlišovali od obsahu zápisnice. Takýto stav (súlad volebnej dokumentácie a zápisnice, ktorá bola podpísaná ihneď po skončení sčítania), by sa totiž inak podarilo navodiť len (dokonalou) manipuláciou s hlasovacími lístkami v priebehu zisťovania výsledkov. Tú však (ako už bolo vysvetlené v predošlom odseku) správny súd na základe výpovedí svedkov považuje za vylúčenú.

III.

Právne posúdenie veci správnym súdom

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný [§ 11 písm. f) SSP] prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 312h ods. 3 SSP účinného od 18. novembra 2022).

12. Podľa § 134 ods. 1 SSP je správny súd zásadne viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ďalej nie je ustanovené inak. Správny súdny poriadok neobsahuje ustanovenie, podľa ktorého by súd rozsahom a dôvodmi žaloby nebol viazaný v konaní vo volebných veciach podľa § 6 ods. 2 písm. g) SSP, medzi ktoré patrí aj konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Z uvedených dôvodov správny súd preskúmal aj žalobu žalobkyne len v rozsahu jej žalobných bodov uplatnených v žalobe podľa § 312e písm. f) SSP.

13. Žalobkyňa predovšetkým namietala proti nesprávnemu postupu zapisovateľky miestnej volebnej komisie, ale aj samotnej miestnej volebnej komisii, ktorá akceptovala kandidátne listiny, ktorým chýbali povinné prílohy. Podľa § 176 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. politická strana doručí kandidátnu listinu (pre voľby starostu obce) v listinnej forme prostredníctvom svojho splnomocnenca. Splnomocnenec pri doručení preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom alebo dokladom o pobyte pre cudzinca. Na kandidátne listiny, ktoré neboli doručené ustanoveným spôsobom, sa neprihliada. Podľa § 176 ods. 3 písm. c) cit. zák. kandidátna listina politickej strany alebo koalície obsahuje meno, priezvisko, funkciu podpis osoby oprávnenej konať v mene politickej strany (každý politickej strany tvoriacej koalíciu) a odtlačok ich pečiatky. Podľa § 176 ods. 4 písm. b) cit. zák. kandidátnej listine politickej strany alebo koalície musí byť pripojené oznámenie o určení splnomocnenca politickej strany alebo koalície a jeho náhradníka. Podľa § 176 ods. 10 cit. zák. zapisovateľ miestnej volebnej komisie zisťuje, či predložené kandidátne listiny obsahujú náležitosti podľa odseku 3 a či sú k nim pripojené písomnosti podľa odseku 4.

14. Z citovaných ustanovení predovšetkým vyplýva, že následok neprihliadania na kandidátnu listinu v zmysle § 176 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. je viazaný len na situáciu upravenú v samotnom odseku 1, teda na to, že kandidátna listina nebola predložená v listinnej forme prostredníctvom splnomocnenca. V prerokovanej veci zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že všetky politické strany a koalície, ktoré podali kandidátne listiny pre voľby starostu obce Lúčky, si ustanovili svojho splnomocnenca vo volebných veciach a všetky predložili kandidátne listiny v listinnej podobe. Na základe toho tak správny súd nezistil dôvod, aby sa podľa citovaného ustanovenia na niektorú z kandidátnych listín neprihliadalo. Ďalej treba uviesť, že z ustanovenia § 176 ods. 4 písm. b) zákona č. 180/2014 Z. z. nevyplýva, že by bolo potrebné ustanoviť osobitného splnomocnenca vo voľbách starostu obce a vo voľbách do obecného zastupiteľstva. Naopak, aj ustanovenie § 171 ods. 5 písm. b) cit. zák., ktoré upravuje prílohy kandidátnej listiny pre voľby do obecného zastupiteľstva, rovnako ako § 176 ods. 4 písm. b) cit. zák. len všeobecne hovorí o „splnomocnencovi vo volebných veciach“. Účelom ustanovenia splnomocnenca je určenie osoby, ktorá bude za politickú stranu alebo koalíciu robiť úkony vo volebných veciach, teda najmä predkladať kandidátnu listinu, preberať rozhodnutia miestnej volebnej komisie o registrácii (§ 177 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z.) alebo brať späť kandidátnu listinu alebo odvolávať kandidáta (§ 174 ods. 1 a 2 a § 179 cit. zák.). S ohľadom na tento účel splnomocnenca a na to, že splnomocnenec sa ustanovuje všeobecne „vo volebných veciach“, tak podľa správneho súdu nie je vylúčené, aby politická strana alebo koalícia, ktorá podáva kandidátnu listinu tak vo voľbách do obecného zastupiteľstva, ako aj vo voľbách starostu, pripojila k obom len jedno oznámenie o určení splnomocnenca a jeho náhradníka. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej judikatúre vo volebných veciach už v podobných súvislostiach pripustil, aby nezávislý kandidát predložil tú istú petíciu tak pre svoju kandidatúru vo voľbách do obecného zastupiteľstva, ako aj vo voľbách starostu obce (porov. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 4/95). Podľa správneho súdu tak niet dôvodu

prístupovať podstatne prísnejšie k formálnej prílohe kandidátnej listiny, akou je určenie splnomocnenca. Cit. ust. § 176 ods. 3 písm. c) potom nepredpisuje, že by kandidátna listina musela byť podpísaná práve splnomocnencom, ale akoukoľvek osobou oprávnenou konať za politickú stranu. Na základe toho správny súd uzatvára, že kandidátne listiny pre voľby starostu obce Lúčky 29. októbra 2022 netrpeli vadami, ktoré žalobkyňa namietla. Preto ich zapisovateľka miestnej volebnej komisie v súlade s § 176 ods. 11 cit. zák. všetky predložila miestnej volebnej komisii, ktorá ich registráciou 2. septembra 2022 postupovala v súlade s § 177 cit. zák.

15. Druhým žalobným bodom žalobkyňa spochybňovala proces otvárania volebnej schránky a sčítania hlasov. Z rozhodnutia predsedu národnej rady č. 209/2022 Z. z. vyplýva, že 29. októbra 2022 sa konali spoločne voľby do orgánov samosprávnych krajov a do orgánov samosprávy obcí. Podľa § 195c ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. v takom prípade platilo, že po skončení hlasovania začne okrsková volebná komisia zisťovať výsledky volieb do orgánov samosprávnych krajov. Podľa § 195d ods. 1 cit. zák. okrsková volebná komisia začne zisťovať výsledky volieb do samosprávy obcí po pokyne obvodnej volebnej komisie na ukončenie jej činnosti pre voľby do orgánov samosprávnych krajov a po overení neporušenosti pečatí na volebných schránkach. Podľa § 29 ods. 1 cit. zák. po skončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nevydané hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia na žiadosť použila aj prenosnú volebnú schránku, obsah schránok po ich otvorení zmieša. V tu prerokovanej veci úlohy okrskovej volebnej komisie vo volebnom okrsku č. 1 plnila Miestna volebná komisia v Lúčkach (§ 170 ods. 9 zákona č. 180/2014 Z. z.), ktorá však podľa zisteného skutkového stavu pristúpila k otvoreniu volebnej schránky a prenosnej volebnej schránky v súlade s § 29 ods. 1 a § 195d ods. 1 cit. zák. Zistený skutkový stav nepreukázal tvrdenie žalobkyne, že by volebnú schránku otvorila zapisovateľka tejto volebnej komisie sama, bez prítomnosti ostatných členov volebnej komisie. Naopak, volebné schránky sa nielen otvorili, ale aj ich pečate sa porušili až za prítomnosti všetkých členov. Jediným zisteným nedostatkom, ktorý však žalobkyňa nenamietala, je to, že v rozpore s § 29 ods. 1 prvou vetou zákona č. 180/2014 Z. z. neboli zapečatené nepoužité hlasovacie lístky a obálky. Zistený skutkový stav však nepotvrdil možnosť akejkoľvek manipulácie či novej výmeny časti hlasovacích lístkov počas zisťovania výsledkov hlasovania.

16. Ďalej podľa § 183 zákona č. 180/2014 Z. z. okrsková volebná komisia po vybratí hlasovacích lístkov z obálok mala rozdeliť hlasovacie lístky osobitne pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Potom mala zistiť (aj) počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby starostu obce. Výsledky mala uviesť v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku. Podľa § 184 ods. 1 cit. zák. je hlasovací lístok pre voľby starostu obce neplatný, ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce. Podľa § 29 ods. 3 cit. zák. sa na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada. Podľa § 29 ods. 4 cit. zák. má v sporných prípadoch rozhodovať o platnosti hlasovacieho lístka okrsková volebná komisia. Z citovaného ustanovenia tak predovšetkým nevyplýva, že by okrsková volebná komisia mala rozhodovať o každom neplatnom hlasovacom lístku; zákon zreteľne predpokladá, že sa tak bude diať len v sporných prípadoch.

17. Zo zisteného skutkového stavu vyplýva, že okrsková volebná komisia postupovala podľa citovaných ustanovení, rozdelila hlasovacie lístky pre voľby do obecného zastupiteľstva a pre voľby starostu obce a následne zistila počet platných hlasov (hlasovacích lístkov) pre jednotlivých kandidátov na starostu. Kontrola správnosti volebnej dokumentácie preukázala, že všetkých 135 platných hlasovacích lístkov, ktoré okrsková volebná komisia posúdila ako platné hlasy v prospech žalovaného, zodpovedajú citovaným ustanoveniam a nie je splnený žiaden dôvod ich neplatnosti. Takisto správny súd z kontroly volebnej dokumentácie zistil, že medzi odovzdanými hlasovacími lístkami sa nachádza len 8 takých, na ktorých bol platný hlas odovzdaný pre svedka Z.. D. (kandidáta žalobkyne). Zistený skutkový stav nedokazuje tvrdenie žalobkyne, že by časť hlasovacích lístkov, na ktorých boli platné hlasy pre tohto kandidáta, bolo „vnorených“ do kôpky žalovanému a jemu pripočítaných. Naopak, podľa správneho súdu volebná komisia nesprávne vylúčila ako neplatné hlasovacie lístky dva, na ktorých bolo zakrúžkované poradové číslo č. 6, ale zároveň bolo podčiarknuté jeho meno. Podľa § 29 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z. z. sa totiž na takéto dopisovanie nemalo prihliadať a hlasovací lístok sa mal uznať za platný (podobne nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 104/2011). Podobne hlasovací lístok, na ktorom bolo zakrúžkované poradové číslo 8 spolu s menom a priezviskom kandidátky, mal byť správne vyhodnotený ako platný, lebo takýto (široký)

krúžok v sebe zahŕňa poradové číslo len jedného kandidáta, a tým nie je daný žiaden dôvod jeho neplatnosti (už cit. nález sp. zn. PL. ÚS 104/2011). Aj po takýchto úpravách by to však nič nemenilo na zistenom počte platných hlasov pre kandidáta č. 2 - svedka D., ale znamenalo by len zvýšenie platných hlasov pre kandidáta č. 6 - žalovaného na 137 a pre kandidátku č. 8 - D. T. na 50. Ďalej zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že na neplatné hlasovacie lístky členovia okrskovej komisie nahlas upozornili ostatných, ktorí sa k tomu v zmysle § 29 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z. z. mohli vyjadriť.

18. Konečne, žalobkyňa namietala, že sčítania hlasov sa aktívne zúčastnila aj zapisovateľka miestnej volebnej komisie, ktorá plnila úlohy zapisovateľky okrskovej volebnej komisie (§ 170 ods. 9 cit. zák.). Podľa § 19 ods. 1 cit. zák. zapisovateľ volebnej komisie zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti súvisiace s prípravou a priebehom rokovania volebnej komisie a plní funkciu jej odborného poradcu vrátane technickej asistencie pri vyhodnotení zápisnice prostredníctvom informačného systému štatistického úradu. Z ustanovení citovaných v odsekoch 15 až 17 tohto rozsudku pritom naozaj vyplýva, že úkony pri sčítaní hlasov majú vykonávať len členovia okrskovej volebnej komisie. Námietka žalobkyne, že v tomto smere nepostupovala okrsková volebná komisia v súlade so zákonom, je tak opodstatnená.

19. Podľa judikatúry ústavného súdu k otázke ústavnosti a zákonnosti volieb však platí, že prípadné volebné vady sa neposudzujú podľa zásad správneho súdnictva, ale volebného súdnictva. To znamená, že žalobe o neústavnosť a nezákonnosť volieb možno vyhovieť, len ak je preukázané nielen porušenie zákona o voľbách, ale aj príčinný vzťah medzi porušením a potrebná intenzita porušenia zákona, ktorý odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (porov. napr. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 22/08 a ďalšia judikatúra). Vo všeobecnosti platí domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov, a tak bremeno vyvrátiť ju zaťažuje toho, kto volebné pochybenia namieta (porov. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 74/2011). Z predošlých odsekov tohto rozsudku vyplýva, že zisteným skutkovým stavom bolo dokázané len porušenie § 29 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z. z. (nezapečatenie nepoužitých hlasovacích lístkov a obálok pred začatím sčítania hlasov), ako aj porušenie § 29 a § 183 cit. zák. (účasť zapisovateľky pri sčítaní hlasov), v dôsledku čoho treba posúdiť ich intenzitu vo vzťahu k výsledkom volieb.

20. Pokiaľ ide o prvú vadu, ústavný súd vo svojej judikatúre naznačil, že nedodržanie požiadaviek na zapečatenie volebnej dokumentácie môže byť závažnou volebnou vadou, ktorá spochybňuje hodnovernosť volebnej dokumentácie a činnosť volebnej komisie (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 89/2011). V tu prerokovanej veci však - na rozdiel od veci riešenej v citovanom náleze - zistený skutkový stav nielenže nepreukázal žiadne podozrenia z manipulácie s hlasovacími lístkami alebo obálkami, ale nepreukázal ani iné prechmaty, ktorými sa by zasahovalo do vôle voličov prejavenej na jednotlivých hlasovacích lístkoch. Naopak, zistený skutkový stav potvrdil, že volebná urna bola zapečatená, pečate sa odstránili až za prítomnosti všetkých členov komisie, ktorí všetci spoločne stáli okolo stola a spočítavali hlasy. Nedokázalo sa, že by počas tohto procesu boli akékoľvek hlasovacie lístky zamenené a že by došlo k zneužitiu nepoužitých hlasovacích lístkov na tento účel. Rovnako zistený skutkový stav potvrdil, že počet platných a neplatných hlasovacích lístkov uložených vo volebnej dokumentácii zodpovedá údajom v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku. Celkový počet hlasovacích lístkov (platných, neplatných aj nepoužitých) je $(287 + 10 + 122 =) 419$, čo je primerané počtu voličov zapísaných v zozname voličov vo volebnom okrsku. Správnosť zisteného výsledku hlasovania potvrdili svojimi podpismi na zápisniciach všetci členovia Miestnej volebnej komisie v Lúčkach, vrátane členiek delegovaných politickými stranami, ktoré tvoria žalobkyňa.

21. Pokiaľ ide o druhú vadu, ústavný súd už vo svojej skoršej judikatúre takisto zdôrazňoval, že zapisovateľ nie je členom volebnej komisie a nemôže nahradiť člena komisie tam, kde zákon ukladá úlohy a priznáva práva členovi volebnej komisie (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 33/03). Preto sa nemal zúčastniť ani na sčítaní hlasov (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 1/07) a tento nedostatok považoval za závažný (porov. nález sp. zn. PL. ÚS 104/2011). Na druhej strane vo všetkých uvedených rozhodnutiach pristúpila k tejto vade aj iná závažná vada, ktorá spočívala v zásahu zapisovateľa do obsahu hlasovacích lístkov alebo ich posudzovania. Preto ústavný súd v novej judikatúre (porov. napr. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 38/2018 alebo PL. ÚS 39/2018) vyslovil, že zákon č. 180/2014 Z. z. v § 27 otvoril priebeh volieb (aj sčítanie hlasov) väčšej verejnej kontrole, ktorá relativizuje možnosť hodnotiť len samotnú aktívnu účasť zapisovateľa pri sčítaní hlasov ako volebnú vadu. Táto účasť tak

sama osebe nemôže spôsobiť neplatnosť volieb, pokiaľ sa nepreukázalo, že táto aktívna účasť bola spojená so zasahovaním do hlasovacích lístkov alebo nezákonnou manipuláciou s nimi. Zistený skutkový stav však žiadnu takúto činnosť zapisovateľky nepreukázal.

IV.

Záver

22. Na základe uvedených úvah dospel správny súd k záveru, že dôvody, na ktorých žalobkyňa zakladala neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Lúčky konaných 29. októbra 2022, sa čiastočne nepreukázali, čiastočne nepredstavovali žiadne porušenie zákona č. 180/2014 Z. z. a čiastočne nedosiahli takú intenzitu, aby vznikla pochybnosť, že zistené výsledky týchto volieb sú prejavom skutočnej vôle voličov obce Lúčky. Preto správny súd žalobu žalobcu podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

23. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP, žalovaný mal vo veci plný úspech. Zároveň takéto priznanie nároku možno spravodlivo požadovať, pretože žalovaný (úspešný kandidát) tu nevystupuje v pozícii orgánu verejnej moci, ale ako súkromná osoba, ktorá trovy konania znáša zásadne zo svojho.

24. Svedkyňa J. P. H. a svedok Z. S. si po svojom výsluchu uplatnili nárok na náhradu svedočného v zmysle § 172 ods. 1 SSP v podobe ušlého zárobku. Podľa § 175 ods. 1 SSP musí súd aj o tomto nároku rozhodnúť až v konečnom rozhodnutí. Aj pre tento nárok musia platiť § 167 a 168 SSP analogicky, teda nárok na náhradu trov spojených so svedeckou výpoveďou (svedočné) sa priznáva priamo voči neúspešnému účastníkovi, pretože Správny súdny poriadok ani Civilný sporový poriadok, ktorého podporná aplikácia by podľa § 25 SSP prichádzala do úvahy, neustanovujú, že by takéto trovy mal platiť štát z verejných prostriedkov. Úlohou správneho súdu v tejto súvislosti nie je hodnotiť zmysluplnosť takejto úpravy, takže mu nezostalo nič iné než svedkom priznať nárok na svedočné voči neúspešnej žalobkyni. O jeho výške sa podľa § 175 ods. 2 SSP rozhodne samostatným uznesením.

25. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0 (jednomyseľne).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.